

Ramon SERRANO BALASCH: *Encuentros republicanos. Conversaciones sobre el legado de la Segunda República y sus valores*, Barcelona, Colección España Escrita, Editorial Planeta, 2007, 521 pàgines.

L'Editorial Planeta publica aquesta obra de Ramon Serrano en la seva col·lecció d'Espanya Escrita, creada per a «promoure l'escriptura del passat», per tal de promoure el coneixement del passat recent d'Espanya, i això d'una forma tan original com encertada: a través de visions plurals, de les opinions i l'experiència de personatges degudament triats.

La sèrie d'obres d'aquesta col·lecció se centra en la història política, social, econòmica i cultural de l'Espanya del segle XX: regnat constitucional d'Alfons XIII (1902-1923); Dictadura militar (1923-1931); II República (1931-1936); Guerra Civil (1936-1939); règim del General Franco (1939-1975); Monarquia del 18 de juliol (1975-1978); i Monarquia parlamentària (des de 1978).

Fins ara s'han publicat catorze obres, i n'hi ha tres més en preparació, amb autors tan diversos com el tinent general Franco Salgado-Araujo, Carlos Rojas, Santiago Carrillo, Ian Gibson o Jorge Semprún, entre d'altres.

Ramon Serrano, per la seva part, ens presenta el resultat d'aquestes converses tingudes i transcrites entre els anys 2005 i 2006, fruit d'encontres celebrats amb una llarga llista de persones, algunes d'elles protagonistes directes de la II República espanyola, la majoria més joves nascuts durant el període franquista.

Serrano, ell mateix defensor de la República, es defineix com un «nen de la guerra» (nascut el 1933), i mostra la seva preocupació per recuperar la memòria històrica més recent. I d'alguna manera aquest llibre persegueix aquest objectiu; més encara: posa especial èmfasi en la necessitat de fer pedagogia dels valors cívics i republicans, «*una utopia factible que nos exige trabajo diario y devoción*». L'autor insisteix que persegueix el reconeixement dels valors republicans, tot coincidint amb el 75è aniversari de la proclamació de la II República.

El cas és que Serrano ha triat vint-i-vuit personalitats del món de la cultura, personalitats destacades del món acadèmic, professionals, científics i polítics. Una sèrie de personatges que ell mateix defineix com republicans, molts d'ells historiadors i periodistes.

Un llibre d'altra banda, fruit també del llarg bagatge polític i cultural del seu autor: Ramon Serrano dirigí les editorials Dopesa i Euros a Barcelona, Labor Mexicana a Mèxic, i Cambio 16 a Madrid. Avui i des de fa uns tretze anys dirigeix Flor del Viento Ediciones, des d'on promou també l'edició d'una llarga sèrie de llibres sobre la II República i el franquisme.

A més, Serrano és autor de diverses novel·les, assaigs i diferents llibres de poesia, havent estat guardonat el 1999 precisament amb el premi a la Lleialtat Republicana per una altra obra titulada *89 republicanos y el Rey*.

En el present llibre d'*Encuentros republicanos*, l'autor ens presenta un a un els diferents personatges que hi intervenen. Cada un és identificat amb el seu nom i cognoms, la seva professió i una fotografia. Es fa constar la data en què es va fer l'entrevista, o si és el cas, s'indica que es feu per correu electrònic; i s'inclou

al començament, un breu text amb una reflexió personal de l'entrevistat sobre el tema que ens ocupa.

Després, es transcriuen les converses, amb les preguntes i les respostes que es formulen, amb una prèvia i breu introducció de Serrano presentant l'entrevistat, si és del cas es refereix a la seva relació personal anterior, etc.

El primer que intervé és Carlos Rojas, historiador i novel·lista, amb nombrosos premis literaris i professor en diferents universitats angleses i nord-americanes. Després intervenen dues persones amb les quals Serrano manté una molt estreta relació personal, compartint amb ells vells projectes: el Dr. Josep Sánchez Cervelló, professor d'Història Contemporània, especialista i estudiós dels conflictes bèl·lics a les Terres de l'Ebre; i Miquel Jordà, president de la Unidad Cívica por la República, i que el vincula els seus orígens comuns a Ascó.

Segueixen després José Esteban, escriptor i editor; Víctor Díaz, obrer i exmembre de la direcció del PCE; Julio Aróstegui, catedràtic d'Història Contemporània; Armando López, escriptor i exmembre del Comitè Central del PCE; Felipe Centelles, professor de Sociologia i editor; Isabelo Herreros, polític i secretari general d'Izquierda Republicana; Rosa Regàs, escriptora i antiga directora general de la Biblioteca Nacional d'Espanya; Enrique Miret Magdalena, periodista i escriptor; Mirta Núñez, historiadora especialista en la II República i la Guerra Civil; Eudald Carbonell, historiador i codirector de l'equip d'Investigació d'Atapuerca i premi Príncep d'Astúries de 1997 a la Investigació Científica Tècnica; Carmen Domingo, filòloga i periodista; Joan Tardà, antic portaveu del Grup d'ERC en el Congrés dels Diputats; Oriol Bohigas, arquitecte i urbanista; Gabriel Cardona, historiador; José Luis Pitarch, professor i comandant de Cavalleria a la reserva i membre de la Unión Militar Democrática (UMD); Almudena Grandes, escriptora; José Alcalá-Zamora, poeta, catedràtic i acadèmic de la Història, nét del primer president de la II República, Niceto Alcalá-Zamora; Enrique Santiago, advocat i secretari general de la Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat; Antonina Rodrigo, escriptora; Andreu Mayayo, historiador i professor; Julio Anguita, excoordinador general d'Izquierda Unida; J. J. Sánchez Arévalo, vicepresident de l'Ateneo Republicano de Galicia; Víctor M. Casco, historiador; Josebe Martínez, professora i escriptora; i Pernando Barrena, polític abertzale.

La primera pregunta que Serrano fa, la que inicia l'encontre amb cada entrevistat, és pràcticament la mateixa: fer un repàs d'allò que fou la República. I segons la resposta, segueix després i es va desenvolupant la resta de l'entrevista amb una extensió similar (amb alguna excepció).

Són trobades pensades, molt reflexives, amb valoracions personals força objectives, sense apassionament, amb cert enyorament. De fet es repassa tota la història recent d'Espanya fins pràcticament avui en dia, i en molts casos, de fet és inevitable, des dels moments previs a la proclamació republicana.

S'intenta explicar les raons del fracàs de la República, el paper de l'Església i de l'Exèrcit, les grans reformes socials i econòmiques fracassades, les esperances posades en aquella II República per democratitzar i assegurar el progrés d'aquella Espanya. S'examina especialment el procés de la transició democràtica amb

la intervenció de personatges com Santiago Carrillo, Josep Tarradellas i d'altres fins i tot de destacats del règim anterior; de l'elaboració de la nova Constitució i del pacte de silenci que en general es denuncia (sobre el passat, del franquisme), de la nova monarquia sorgida del franquisme i transformada en parlamentària, del nou estat de les autonomies fins avui, i de la integració europea. El present i futur d'Euskadi i ETA. I Catalunya i el fet nacional i la seva relació amb Espanya tenen també una consideració especial, de vegades acudint a les figures de Figueras, i Pi i Margall, catalans que foren presidents de la I República. I es parla del futur, del federalisme com a forma d'estat futura; la majoria aposten per la continuïtat d'Espanya com a estat, consideren que la nova monarquia conjunturalment ha donat certa estabilitat a Espanya, opinen que encara existeix una dreta política no democràtica i que és difícil preveure a hores d'ara l'adveniment d'una nova república.

És una bona obra, ben estructurada i definida, rigorosa, amb visió actual de la nostra societat, i en ocasions amb previsions per a un futur més o menys pròxim. Són testimonis i experiències, fruits de vivències personals o de l'estudi i la reflexió política o acadèmica, recollides i reunides aquí per l'inesgotable Ramon Serrano. A més els textos van acompanyats de nombrosos testimonis gràfics, de fotografies històriques que els enriqueixen.

Obra rigorosa com dèiem, amb l'empremta personal dels personatges que intervenen, lluny de l'academicisme habitual i de l'exaltació excessiva. Ens permet conèixer un llarg període de la nostra història en una forma col·loquial agradable, amena, plena d'anècdotes, i de bona comprensió.

Hem de felicitar l'autor per aquesta iniciativa tan novedosa com reeixida. Un gènere que ens permet tenir constància present i futura d'aquestes generacions sorgides des de la II República espanyola. I felicitar també Editorial Planeta per aquesta col·lecció, per aquesta tan encertada iniciativa editorial.

JOSEP SERRANO DAURA